

SPIRIDON VANGHELI

Copii în cătușele Siberiei

Novelă inspirată din fapte reale

Ilustrații de Constantin Balan

Responsabil de ediție: Constantin Bostan

Carte tipărită cu binecuvântarea

Înaltpreasfințitului

TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA

Iași, 2014

„Autor celebru de cărți pentru copii,
recunoscut și tradus în toată lumea, Spiridon Vangheli
este distins cu Medalia de Aur pentru Creativitate”

Francis Gurry
Director general
Organizația Mondială
a Proprietății Intelectuale
Geneva, aprilie 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VANGHELI, SPIRIDON, **Copii în cătușele Siberiei** : Nuvelă inspirată
din fapte reale / Spiridon Vangheli; ilustrații de Constantin Balan;
responsabil de ediție: Constantin Bostan. – Iași : Doxologia, 2014.

60 p. : ilustr.

ISBN 978-606-666-237-6

821.135.1 (478)-93-92

© Editura pentru copii „Guguță”, 2013, Chișinău.

© Editura Doxologia, 2014, Iași.

Reproducerea integrală sau parțială a conținutului este strict interzisă.

ISBN 978-606-666-237-6

Trenule, unde ne duci?

Cum a ieșit dimineață din casă, Vasile Bujor a și văzut printre scândurile gardului un șirag de ochișori: negri, albaștri, căprui, verzi – și toți ochii aceștia se boldeau la un pom de cireșe care se coc devreme și tocmai erau bune de mâncat. Gospodarul, tot în treburi, nici n-a luat seama la ce se întâmplă în grădina lui.

— Bu-un, se apropie stăpânul și băieții o rup la fugă care încotro; da Vasile, de colo: Ia stați, bre! Eu știu de ce fugiți: nu vă puteți cățăra în pom, așa-i?

Băieții se uitau unul la altul: nu cumva e o cursă la mijloc?

— Eu pot să mă sui și fără scară, a zis Iacobaș.

Apoi ceilalți, unul câte unul, au trecut de partea lui Iacobaș. Numai Luca, mai fricos, a spălat putina, zicând că-l doare un deget.

O clipă zăbavă și pomul era pli-i-in de copii, c-au prins curaj și fetele de pe uliță. Ba s-a urcat și Olguța, fata lui Vasile Bujor... Și uite așa, n-a mai rămas o cireașă în pomul acela, iar copiii s-au întors cu ochii plini de lumină, pe la casele cui îi are.

Tocmai pe-atunci, s-a întors și gospodina casei de la iarmaroc. Când a văzut pomul gol, s-a uitat lung la Vasile:

— Ai mai făcut o pozna, măi Bujor cu ochi albaștri. Dacă n-ai băieții tăi, iaca, îi găsești pe uliță când îți trebuie...

Nici prin cap să le dea însă, unora dintre copiii care au mâncat atunci cireșe, că în noaptea aceea o să-i aresteze. Ba că o să-l scoată cu pușca din casă și pe omul care le dăruise un pom întreg de cireșe!...

Știau despre asta numai câțiva militari, ascunși în Văgăuna Bursucului, nu departe de satul basarabean Sofia. Unul împărțea cartușe, altul încărca arma, al treilea ascuțea baioneta... Mai venea pe aici, tupiluș, și câte o coadă de topor din sat, să-l pârască pe careva...

Era 12 iunie 1941. Totul era gata, numai că așteptau pârdaľnica de noapte, după întâiul cântat al cocoșului, când necuratul își bagă coada în viața oamenilor.

Că zburau de acum pe la granița Basarabiei avioane nemțești încărcate cu bombe, militarii sovietici din Văgăuna Bursucului habar nu aveau. Alta era grija comandanților lor! Ei aveau ce aveau cu copiii care mănâncă cireșe și cu cei care cresc cireși. De ce? Păi să mai facă schimb – pe noi să ne tot ducă în Siberia, la foame și îngheț, iar ei să vină la cireșe și la toate cele de-a gata. Ba, chiar să se facă stăpâni în casele noastre și pe pământurile noastre!...

Olguța tocmai visa că un fluture își cere voie să se așeze pe una dintre florile ei din fața casei, când aude niște bătăi strașnice în ușă. N-a apucat tata să deschidă, că au și fărâmat ușă. Au năvălit doi, cu puștile: unul cu cicatrice pe față, celălalt cu nasul turtit și ochi înguști. Alți doi militari, cu baionetele scoase, stăteau în prag. Le-au dat de înțeles, în rusește, să se îmbrace iute și să iasă afară.

— Mamă!... Tată!... Unde ne duc?

Mama amuțise de tot. Doar ochii îi alergau speriați, de colo-colo.

Iacobaș

Gâfâind, mătușa Irina a dat la o parte drugii pe care îi punea în ușa grajdului, nu cumva să intre vreo jivină noaptea să-i mănânce vaca.

— Na, iar n-are haramul lapte! – a prins a ocări mătușa... O fi speriat-o vreun lup ori am deocheat-o eu?!

Într-o dimineață însă, cum intră în grajd, iaca, vede un băiețaș cu țâța vacii în gură!... Traaage el de țâța și, dacă nu vine laptele, când îi dă un cap vacii, i se îngroapă scăfârlia, până la urechi, în ugerul vitei...

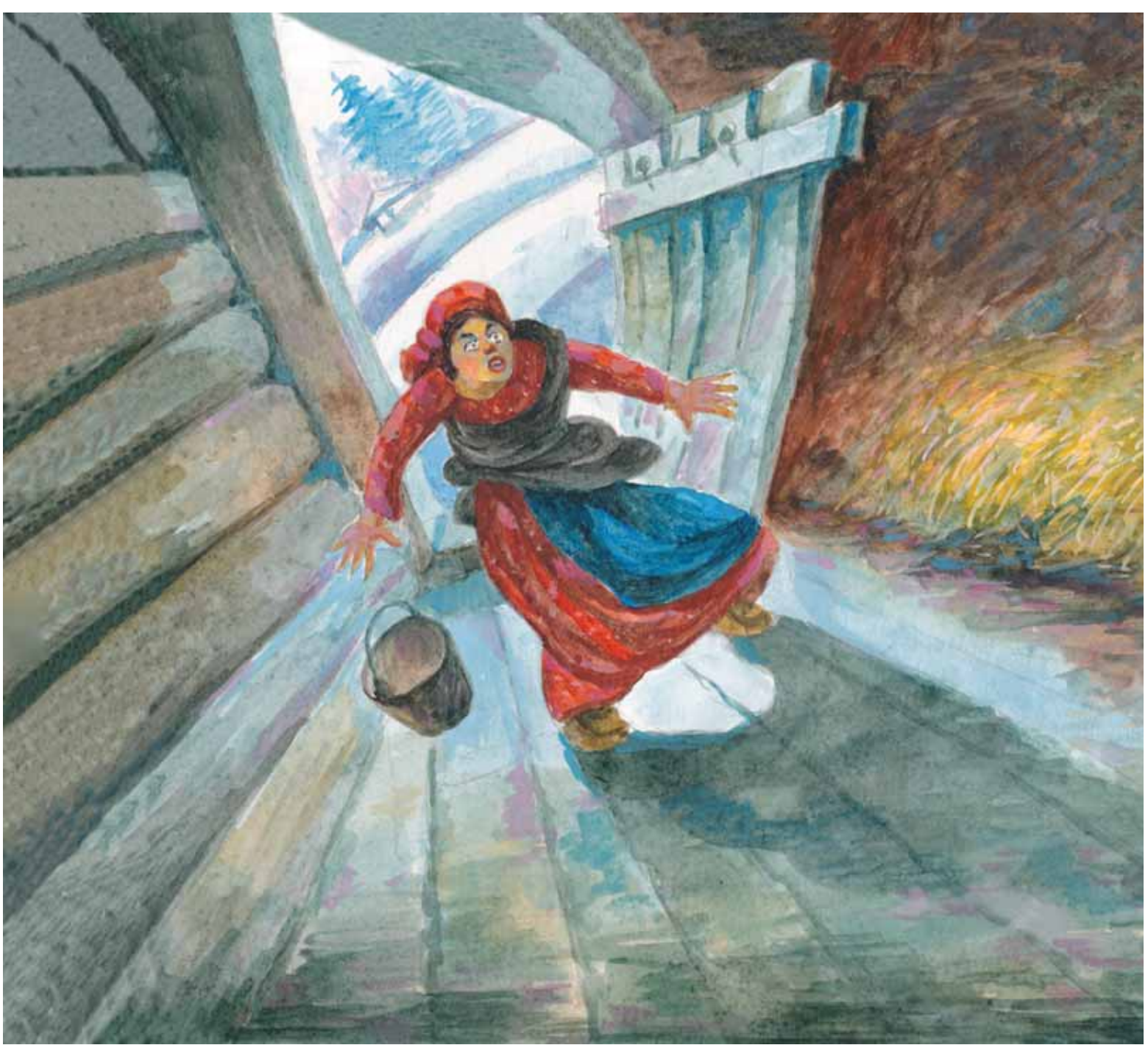
— Aaa, tu ești acela? se repede femeia și dă să-l apuce de urechi. Da Iacobaș, că el era, își pune căldarea ei în cap și se lasă pe vine – cât pe ce să încapă cu totul sub căldare. Mai trage-l de urechi acum!

Bătrâna a prins a râde și i-a trecut ciuda.

— Pe unde și cum ai intrat în grajd, a?

— Păi, n-am venit acum... Eu dorm în iesle!

Aflând că nu mai are mamă, iar tata e undeva în lagăr, femeia, bună la inimă, l-a luat în casă. Era o rusoaică aristocrată, deportată din Sankt

Petersburg, unde avusese o casă mare, bine îngrijită, cu copii, cu lumini, cu covoare, cu pian, cu trăsură și servitori...

— Vine seara un lup, bre, și urlă chiar sub fereastră, a surâs ea. Dacă va mirosi că este bărbat la casă, poate nu s-a mai băga peste noi, a? Și-i trage, în șagă, o sfârlă.

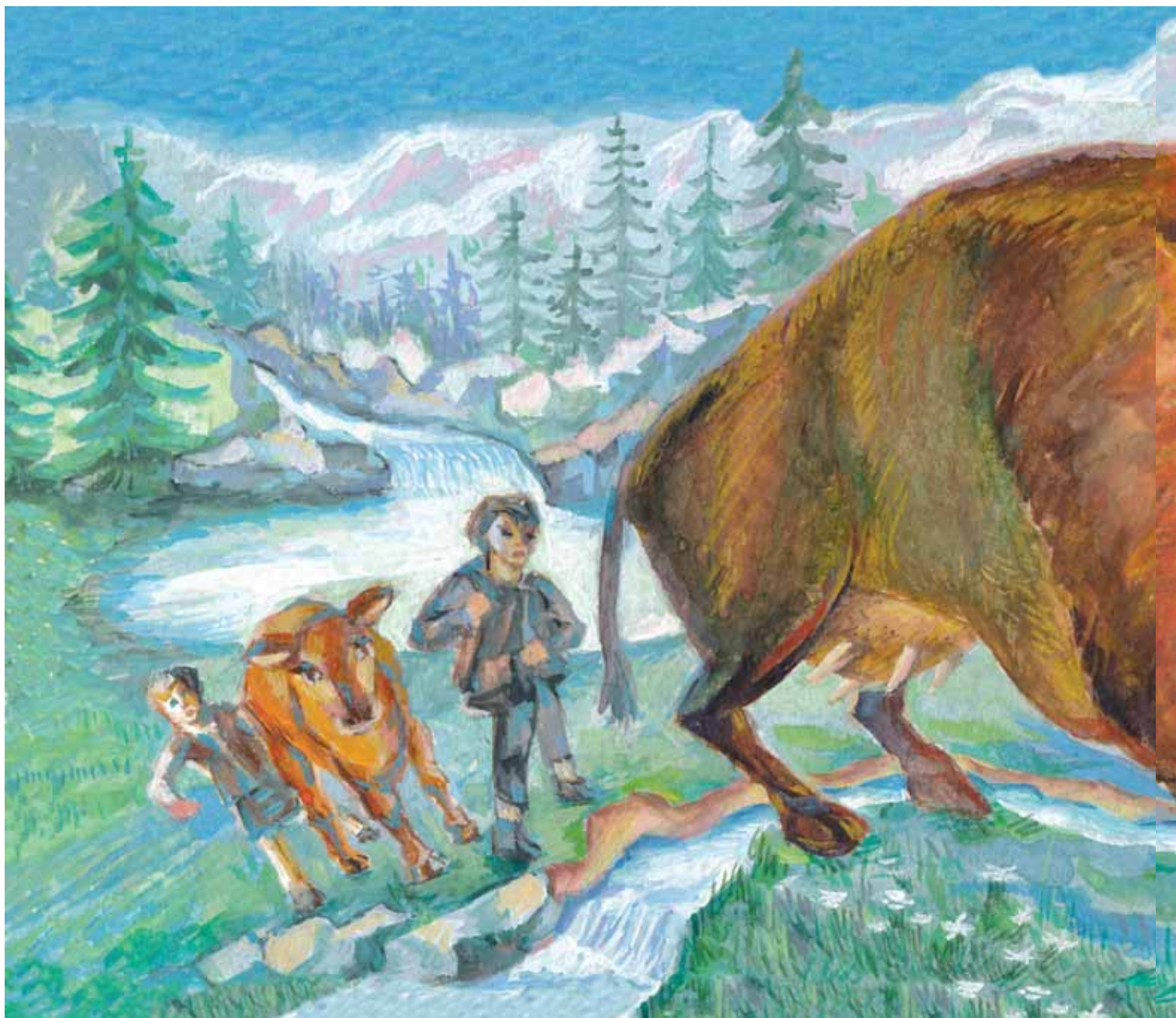
— Doar să-ndrăznească, că-i arăt eu! a strâns pumnii Iacobaș și a rămas s-o păzească pe mătușa Irina.

Ea a încercat să-l tundă, dar părul lui era așa de încâlcit, că i s-a rupt pieptenele. Apoi i-a cârpit pantalonii. Altceva nu mai avea băiatul la sufletelul lui, decât un dinte pe care îl ținea ascuns în buzunar. Era chiar din gura lui: i l-au scos în tren, pe când trăia încă măicuța sa.

– Ascunde-l și vezi să nu-l pierzi, îl rugase mama Ileana. Ai să-l arunci peste casa noastră când ne vom întoarce în Basarabia, că poate va pieri odată câinele ăsta de Stalin!

— Când s-a pornit Niura după voi, eu m-am furișat după hainele Olguței de la fântână, a zis Ionuț. De ce să le las acolo? Niura are cu ce se îmbrăca!

Și au pornit-o tustrei la drum: mare șmecher mai era Ionuț!...

Așa a scăpat Olguța, dar încă multă vreme, în somn, îi apăreau armăsarii ceia grozavi. Dormea într-un ungher, pe podea, alături de Viorica, sora lui Ionuț și a lui Petre, fratele mai mare. Mama lor, de unde avea, de unde nu avea, îi făcea și Olguței parte dreaptă la mâncare. Până scăpau de iarnă era

mai greu, că primăvara Ionuț cotrobăia pădurea și aducea ouă de păsări.

Odată a venit într-un suflet:

— Olguță, ia un cuțit și hai cu mine!

— Unde?

— Ai să vezi. Vrei friptură?

Fata făcu ochi mari: nici nu mai știa de când nu mâncase friptură.

— Atunci, hai mai repede!

— Mai citește-o o dată, o tot ruga mama, iar când au intrat în bordei, i-a spus din nou: Afară cârâiau ciorile, Olguțo! Ia citește-o și aici, s-o ascult în liniște...

* * *

A venit iarna... La școală, Olguța nu mai avea când să se ducă. De, căra sărăcuța de ea toată ziua vreascuri, că alt fel de lemne n-aveau voie să ia din pădure.

Heeei, și afară urla viforul învârtejind omătul și era un pui de ger de trosneau și copacii – parcă trăgea unul cu pușca! Păsările se ascunseseră care și unde. De se încumeta câte una să zboare, cădea tot atunci doborâtă de sulita frigului și o găseai în omăt, cu lăbuțele-n sus.

Din bordei abia ieșea o ață de fum, pe care o încolăcea vârtejul sălbatic. Cum să duduie soba cu niște amărâte de crengi?

— Pune, mamă, capul pe genunchii mei, că tot n-ai pernă, o ruga Olguța, și mai spune ceva despre tata...

— E-heee, Olguță, prindea a-i tremura glasul mamei. Uneori îmi vine s-o tot apuc prin pădure și să-l caut... Cuminte și vrednic om îi Vasile... Numai el știe cum a crescut așa, fără mamă... Mi-a plăcut că era frumos, cu ochi albaștri. La nuntă, ce ne-au dăruit? Ia, acolo, câte o jumătate de hectar de pământ. Trăiește, dacă ai din ce!... Așa că Vasile, priceput cum era, s-a apucat de făcut uși și ferestre, să mai câștige un ban... Apoi, tot singur a învățat să acopere și casele oamenilor cu șindrila. Parcă îl văd: șe-e-dea cât e ziulica pe casă, ca un cocostârc: „Boc! boc!” cu ciocanul. Și cânta, de-l auzea tot satul:

S-a dus cucul la pădure,

Cu-cu,

Să culeagă fragi și mure,

Cu-cu...

Cuprins

Trenule, unde ne duci? ... 5

Jacobaș ... 11

Olguța se rătăcește ... 16

Judecata ... 22

Cum au furat-o pe Olguța ... 26

Scrisoare din Basarabia ... 32

Trei sfinți cu trei cai albi ... 39

Cui ți-ai vândut sufletul? ... 47

Tata ... 54

Redactare: Eleonora Vangheli, Cătălin Jeckel
Design: Ana-Maria Chiribuță, Gabriela Radu
Design copertă: Vitaliu Pogolșa
Prelucrare imagini: Mariana Cojocar
Prepress: Leonard Lunguleac

Bun de tipar: 2014. Apărut: 2014
Editura Doxologia, Cuza-Vodă 51, 700038, IAȘI
Tel.: (0232)216693; (0232)218324; Fax: (0232)216694
<http://editura.doxologia.ro>, E-mail: editura@doxologia.ro

